

Multikulturalisme

Hvorfor læse denne tekst?

Du skal læse denne tekst, hvis du er interesseret i oprindelsen af begrebet multikulturalisme og i dets betydning gennem historien. Teksten omhandler desuden strategier for at forsøge at etablere lige rettigheder i et multikulturelt samfund eller uddannelsessystem.

Multikulturalisme henviser til et sæt socio-politiske ideer og foranstaltninger til håndtering af mangfoldighed og forskel i et samfund, og er også knyttet til spørgsmålet om integration. Oprindeligt er begrebet udviklet i Canada i 1980'erne af filosoffer som Taylor, Tully og Kymlicka, som argumenterede for, at medlemmer af mindretal ikke skulle tvinges til at tilslutte sig majoritetssamfundet, men snarere opnå nok plads og rettigheder til at leve på en selvbestemt måde, med en samtidig anerkendelse og værdsætning af gensidige forskelle. Dette kan gøres gennem antidiskriminerende foranstaltninger i forskellige statslige institutioner, såsom på skoler. De særlige tilgange kan imidlertid modsige hinanden: for eksempel refererer nogle ikke kun til kulturelle, etniske og religiøse aspekter, men også til andre kategorier af forskelle, såsom klasse, køn eller seksualitet. Udeladelsen af disse såvel som andre spørgsmål, såsom et stift og statisk kulturbegreb, blev ofte kritiseret og evalueret. Multikulturalisme som begreb har tilbudt og fortsætter med at give et mere eller mindre levedygtigt alternativ til den udbredte opfattelse af "smeltedigel" (på engelsk "melting pot"), især i USA i første halvdel af det 20. århundrede, hvor forskellige grupper blev betragtet som "fusioneret" med hinanden til én homogen nation.

Historisk kontekst

Før begrebet "multikulturalisme" første gang dukkede op i Canada omkring 1960'erne, har andre "klassiske immigrationslande" som USA og Australien længe overvejet, hvordan man skal håndtere stigende (kulturel) mangfoldighed og migration i globaliseringens tider. I USA, siden den første halvdel af det tyvende århundrede, er metaforen for smeltedigelen blevet brugt til at beskrive den måde, hvorpå man håndterer migranter og minoriteter. Hovedmålet var at tilpasse dem til majoritetssamfundet, så deres kulturelle forskelle ville forsvinde over tid, og en gruppe mennesker så homogene som muligt kunne dannes (se Bienfait 2006: 11). I 1980'erne var den canadiske teoretiker Charles Taylor den første til at håndhæve begrebet multikulturalisme som officiel politik i Canada og som en modsætning til smeltedigelen. I Taylors idé om en "multikulturel mosaik" (eller "salatskål") er hver "kultur" legemliggjort i en mosaiksten, der hører til en større helhed, men som samtidig forbliver bevaret i dets særlige karakter. De individuelle "kulturelle karakteristika" skal anerkendes gensidigt, værdsættes

TRANSCA

(ikke kun symbolsk) og høres af centralregeringen (se ibid .: 65f). I denne "anerkendelsespolitik" modsætter et fokus på autencitet sig idéen om underkaste sig og assimilere sig til en dominerende kultur (se ibid .: 70).

En anden større canadisk teoretiker, James Tully, går endnu længere end Taylor og mener, at kun gennem offentlig / institutionel anerkendelse opstår en følelse af tilhørighed. En anden ofte citeret canadisk filosof, Will Kymlicka, understreger multikulturalismens iboende natur og beder om mere hensyntagen til gruppespecifikke behov. Med dette begreb "liberal multikulturalisme" foreslår han at udvide de enkelte borgers individuelle rettigheder gennem bestemte gruppers rettigheder (for oprindelige mennesker, migranter og minoriteter) (se ibid .: 87ff).

Diskussion

Som allerede nævnt betyder begrebet multikulturalisme ikke det samme for alle, men er blevet og bliver forstået og brugt forskelligt af forskellige mennesker, institutioner samt i lokale og nationale sammenhænge. Den ofte stive eller statiske definition af "kultur" var faktisk et vigtigt og ofte tematiseret multikulturelt problem. Kultur forstås som noget selvstændigt, homogent, udadtil, der er bundet til et territorium og definerer ens person uden undtagelse. Multikulturalisme sigter ikke altid efter lige muligheder langs "kulturelle" eller etniske forskelle, men inkorporerer ideelt set også andre grupper eller kategorier af forskelle såsom køn, klasse, køn, religion, seksualitet, særlige behov osv., herunder de forskelle der er inden for en gruppe (For uddybelse se begrebet Intersektionalitet). Det er her liberal feministisk kritik indtræder, som f.eks. repræsenteret af Susan Moller Okin, der understreger, at især kvinder (men også børn eller lesbiske og homoseksuelle repræsentanter) lider på grund af traditioner fra ikke-vestlige "fremmede" kulturer, og at de bør beskyttes af særlige rettigheder mod praksis såsom hovedklæder eller arrangerede ægteskaber såvel som polygami. Denne opfattelse mødte meget modstand og kritik. På den ene side i tilfælde af "fremmed kultur" tilskrives moralsk fordømmelig praksis (for eksempel vold mod kvinder) primært til selve kulturen, traditionen eller til en religion, mens de i ens eget samfund henvises til som relateret til den patologiske eller blot unormale karakter af et individ (jf. Heins 2013: 110).

Også i forbindelse med skolen er der ingen fast tilgang til at håndtere mangfoldighed, men snarere forskellige teoretiske og praktiske tilgange, der sommetider kan være modstridende (Leistyna 2002: 9). En uddannelsesmodel, der har eksisteret siden begyndelsen af masseskoletilmelding, er assimilering. Den største bekymring her er tilpasning / tilnærmelse af studerende med forskellig kulturel / sproglig baggrund til kravene i en skole og majoritetssamfundet (se smeltedigelsteori) med det formål at udvikle en kontrollerbar

TRANSCA

arbejdsstyrke. En af de største bekymringer ved en kritisk multikulturel uddannelsesmodel er forståelsen af forskelle af alle slags som potentielle ressourcer, der ikke kun skal accepteres, men også fremmes, såsom flersprogethed (se Kalantzis & Cope 1999: 281).

c) Praktisk eksempel

I en offentlig skole i Changlet (USA) blev der lanceret et nyt multikulturelt eksperiment i 1993. Efter mange forsøg på at tackle mangeårige spørgsmål som kulturel adskillelse, klassehierarkier og diskrimination, samt narkotikamisbrug, vold og en høj frafaldsrate, dukkede en kommission på 17 frivillige op: lærere, direktører og specialister, kaldet "Central Steering Committee" (CSC). Deres mål var at forbedre forholdene i skolerne for studerende og deres forældre og samfundet, gennem multikulturelle strategier. Beslutninger blev truffet om at omforme læseplanen, diversificere skolepersonalet, inddrage forældre og lokalsamfund mere intensivt i beslutningsprocesserne, og at være mere offentlig gennem regelmæssige rapporter. For eksempel er tosproget undervisning blevet udvidet til at omfatte flere emner, mere specifikke om visse lands historie og "kulturer", der fejrer festligheder fra andre regioner i verden, hovedsageligt aktiviteter, der henleder opmærksomheden på spørgsmålet om multikulturalisme og mangfoldighed. (ibid: 172f) Ofte blev der anvendt et kulturbegreb, der repræsenterede grupper som lukkede og således sandsynligvis kun førte til mere essentialiseringer.

I en analyse af de første tre år af forskningen kom forfatteren af studien (Leistyna 2002) til følgende konklusion: Trods høje ambitioner og bestræbelser fra de involverede, kunne projektet ikke opnå meget i kampen mod sociale uretfærdigheder og fjendtligheder. Ikke desto mindre påpeger Leistynas undersøgelse de problemer, der kan opstå i et sådant et projekt og giver således muligheden for at tage dem bedre i betragtning og måske modvirke dem i fremtiden.

Tænk videre

Hvad er din personlige forståelse af multikulturalisme? Hvad er dens fordele og farer / grænser?

Er der, og hvilke, multikulturelle praksisser og / eller politikker i din skole? Hvad kan begrebet multikulturalisme i skoler være nyttigt for?

Hvordan kan et konstruktivt multikulturalismekoncept i uddannelse se ud?

TRANSCA

Kilder

BIENFAIT, Agathe. 2006. Im Gehäuse der Zugehörigkeit. Eine kritische Bestandsaufnahme des Mainstream-Multikulturalismus. Wiesbaden.

HEINS, Volker. 2013. Der Skandal der Vielfalt: Geschichte und Konzepte des Multikulturalismus. Frankfurt am Main.

KALANTZIS, Mary/ COPE, Bill. 1999. Multicultural Education. Transforming the mainstream. In: In: Baumann, Gerd/ Vertovec, Steven (Hg.). 2011. Multiculturalism: Critical Concepts in Sociology. Vol.3. Abingdon: 262-296.

LEISTYNA, Pepi. 2002. Defining & Designing multiculturalism: one school system's efforts. Albany: State University of New York Press.

OKIN, Susan Moller. 1999. Is Multiculturalism Bad for Women? In: Baumann. Gerd/ Vertovec, Steven (Hg.). 2011. Multiculturalism: Critical Concepts in Sociology. Vol.1. Abingdon: 346-359.

Authors

Jelena Tasic & Christa Markom

